

Valsts prezidenta Egila Levita uzruna, atklājot notikumu ciklu “Latviešu grāmatai 500”

Publicēts: 21.09.2021.

[Egils Levits](#)

[Latviešu grāmatai 500](#)

Godātie grāmatnieki, kultūras darbinieki, domubiedri!

Latvijas Nacionālās bibliotēkas šodien uzsāktais ceļš uz pirmās grāmatas latviešu valodā piecsimtgadi vienlaikus ir ceļš sevis atpazīšanā un apzināšanā, latviešu tautas pašizpratnē piecu gadu simteņu garumā. Esmu pārliecināts, ka šis ceļš būs aizraujošs, bagāts ar daudzām pārsteidzošām, labi aizmirstām atziņām un no jauna izprastām nozīmīgām kopsakarībām.

Pirms gandrīz 500 gadiem pirmā latviešu grāmata simboliski ierakstīja latviešu valodu Eiropā, savienoja to ar Eiropas garīgo telpu. Sākotnēji tulkotās grāmatas izglītoja, apgaismoja, tajās varēja iegūt ziņas arī par lietderīgo un sadzīvē noderīgo.

Vienlaikus šis gigantiskais tulkošanas darbs, ko pamatā veica vācbaltu garīdznieki, veicināja latviešu valodas attīstību. 19. gadsimtā latviešu valodas darināšanu un tātad arī pasaules apjēgšanu jaunā kvalitātē iecēla jaunlatvieši, turpināja Rainis. Valoda turpina tapt nepārtraukti arī šodien, vārdos nosaucot 21. gadsimta realitātes.

Lai nojausma un izjūta kļūtu par jēdzīgu domu, lai varētu formulēt lielas idejas, ir nepieciešami precīzi vārdi. Grāmatniecības piecsimtgade ir latviešu nācijas valodas un domas attīstības, ideju radīšanas piecsimtgade.

Gadsimtu gaitā grāmatniecība un latviešu prese, kam nākamgad atzīmēsīm 200 gadu, ir veidojusi informācijas un izpratnes telpu, radījusi tautai kopīgu sarunas iespēju latviešu valodā. Kopīgā saruna vai komunikācija ir sabiedrības saistviela. Šādā gadsimtiem ilgstošā sarunā izolēti cilvēki vai pūlis kļūst par kopienu, tautu, nāciju.

Tāpēc drukātajam vārdam ir izcila loma tajā, lai latvieši apzinātos sevi, Jāņa Čakstes vārdiem runājot, kā "kopus tautu".

Godātie klātesošie!

Kā grāmatniecība, tā prese, balstoties izglītībā, zinātnē, intelektuālās domas attīstībā, ilgstoši ir sekmējusi dzīvotspējīgu rietumu demokrātiju pastāvēšanu.

Reiz tik pašsaprotamie demokrātijas balsti šobrīd visā pasaulē sastopas ar vēl nebijušiem izaicinājumiem. Tas sakrīt ar laiku, kad mūsu informācijas telpu nepieredzētos apjomos pārpludina sēnalas, kad drukātās kultūras ietekme ir mazinājusies.

Arī tāpēc Latvijas Nacionālās bibliotēkas nodoms atgādināt par grāmatas lomu latviešu kultūrā un godināt latviešu grāmatas piecsimtgadī vairāku gadu garumā ir ļoti nozīmīga. Es novēlu, lai šīs norises caurvij Latvijas garīgo telpu! Es aicinu visas kultūras un atmiņas institūcijas piebiedroties Latvijas Nacionālās bibliotēkas rosinātajā ceļā uz šo skaisto gadadienu.

Atskats mūsu pagātnes 500 gados ļaus mums labāk pašizprast un pašapzināties sevi. Tas vajadzīgs, lai neapmaldītos 21. gadsimta viltus vilinājumos un strupceļos.

Apsveicu klātesošos ar Latviešu grāmatas piecsimtgadē programmas uzsākšanu un izstādes, kas veltīta senākajai saglabātajai grāmatai latviešu valodā, atvēršanu, kā arī ar Rīgas jezuītu kolēģijas grāmatu krājuma kataloga atklāšanu!

Paldies visiem, kuri mīl grāmatas, nevar bez tām dzīvot un jūt aicinājumu piedalīties mūsu kopīgajā darbā – latviešu grāmatas un latviešu tautas vēstures piecsimtgadē izzināšanā!

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-uzruna-atklajot-notikumu-ciklu-latviesu-gramatai-500>